

Prof. dr hab. n. med Jan Błaszczak  
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Kaliszu  
Wydział Rehabilitacji i Sportu

**O c e n a**  
**rozprawy doktorskiej mgr Renaty Sawickiej pt: „Retrospektywna ocena zachorowalności i  
wyników postępowania fizjoterapeutycznego pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowo -  
wytwórczymi odcinka szyjnego kręgosłupa”.**

Człowiek podlega stałemu wpływowi środowiska, w którym funkcjonuje, a zmiany zachodzące w otoczeniu związane z postępowaniem cywilizacyjnym są przyczyną powstawania i rozwoju wielu chorób. W obrębie narządu ruchu na pierwsze miejsce w tym zakresie wysuwają się dolegliwości związane z kręgosłupem. Liczba osób cierpiących z powodu dolegliwości bólowych kręgosłupa wzrasta i nierozzerwalnie wiąże się z przemianami cywilizacyjnymi, poprawą standardu życia oraz spadkiem ogólnej aktywności ruchowej.

Ze statystyk wynika, że około 20-30% dorosłych osób cierpi na dolegliwości bólowe kręgosłupa, a około 90% miało przynajmniej jeden incydent bólowy w swoim życiu. Przewlekłe bóle pojawiają się często już po 30 roku życia. Z danych epidemiologicznych wynika, że szczególnie narażeni na tego typu dolegliwości są ludzie ciężko pracujący fizycznie oraz osoby wykonujące pracę w pozycji siedzącej. Liczne badania pokazały, że największe obciążenia kręgosłupa lędźwiowego występują przy pochylaniu ciała do przodu w pozycji stojącej oraz podczas siedzenia bez podparcia.

Również odcinek szyjny kręgosłupa ze względu na złożoną budowę i funkcję oraz dużą ruchomość narażony jest na znaczne przeciążenia, zarówno w trakcie pracy jak i odpoczynku. Jest to wynikiem precyzyjnej kontroli pozycji głowy potrzebnej do prawidłowego funkcjonowania narządu wzroku słuchu czy równowagi. Wiąże się to również ze wzmożonym napięciem mięśni zwłaszcza karku i szyi. Wszystko to w połączeniu z niehigienicznym trybem życia wpływa na wcześniejsze powstawanie zmian zwyrodnieniowo - wytwórczych kręgosłupa z towarzyszącymi im dolegliwościami bólowymi. Zaburzenia te często klasyfikowane są do grupy schorzeń cywilizacyjnych stanowiąc istotny problem medyczny, społeczny i ekonomiczny.

Dlatego też wszelkie badania pozwalające na poszerzenie wiedzy w tym zakresie uważam za niezwykle potrzebne i wciąż aktualne.

Praca doktorska mgr Renaty Sawickiej poświęcona jest ocenie zachorowalności oraz wyników postępowania fizjoterapeutycznego u pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowo – wytwórczymi odcinka szyjnego kręgosłupa.

Takie ujęcie tematu uważam za ciekawe, właściwie dobrane i odpowiadające aktualnym poszukiwaniom badawczym.

Rozprawa zawiera 121 stron wydruku komputerowego z czego 105 stron przypada na tekst łącznie z dokumentacją, 6 stron na streszczenia w języku polskim i angielskim, 10 stron na bibliografię oraz 3 strony zawierające aneks z oświadczeniem o pracy i zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi numer RNN/133/18/KE z dnia 15 maja 2018 roku. Dokumentacja pracy składa się z 22 tabel i 79 rycin przedstawionych w przejrzystej formie graficznej.

W teoretycznym wstępie zawartym na 15 stronach Doktorantka przedstawiła informacje dotyczące funkcjonowania odcinka szyjnego kręgosłupa ze szczególnym położeniem nacisku na zmiany zwyrodnieniowo – wytwórcze i dysfunkcje z nimi związane. W kolejnej części wstępu omówiła postępowanie diagnostyczne oraz lecznicze w tych przypadkach. Odpowiednią część uwagi poświęciła leczeniu kinezyterapeutycznemu, fizykoterapeutycznemu i uzdrowiskowemu. Ostatnią część wstępu poświęciła Autorka następstwom jakie zmiany zwyrodnieniowo – wytwórcze kręgosłupa przynoszą organizmom nim dotkniętym. Na zakończenie wstępu skupiła się Doktorantka na działaniach profilaktycznych mogących wpłynąć pozytywnie na spowolnienie zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych kręgosłupa.

W kolejnej części rozprawy przedstawiła Doktorantka założenia i cel pracy, z których wynika, że postanowiła Ona ocenić częstość zachorowań i ich przyczyny oraz wyniki postępowania fizjoterapeutycznego u pacjentów leczonych z powodu zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa opierając się na badaniu i analizie dokumentacji medycznej tych osób. Tak sformułowany cel pracy uważam za przejrzysty, spójny i mający aspekt poznawczy.

Z informacji przedstawionych w rozdziale „Materiał i metodyka” wynika, że Autorka oparła swoje badania o analizę dokumentacji medycznej pacjentów leczonych w Zakładzie Fizjoterapii Mazowieckiego Szpitala im. Teodora Dunina Sp. z o.o. w Rudce w latach 2013 – 2017. Analizę prowadzono dla każdego roku oddzielnie. Na badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Retrospektywnej analizy dokumentacji dokonano łącznie w 6578 przypadkach, w tym 4178 kobiet i 2400 mężczyzn. W każdym roku analizowano średnio około 1300 historii choroby.

W zależności od charakteru występowania zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych pacjentów podzielono na 5 grup:

- do grupy pierwszej zakwalifikowano pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowo – wytwórczymi w odcinku szyjnym kręgosłupa,
- w grupie drugiej znalazły się osoby ze zmianami w odcinku lędźwiowo – krzyżowym,
- grupę trzecią stanowili pacjenci ze zmianami w odcinku szyjnym i lędźwiowo – krzyżowym,
- do grupy czwartej zakwalifikowano pacjentów z ogólną chorobą zwyrodnieniową,
- w grupie piątej znaleźli się pacjenci z innymi schorzeniami.

W poszczególnych grupach pacjentów podzielono pod względem płci. Przy przydzielaniu pacjentów do poszczególnych grup posłużono się Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD – 10.

Pacjentów z grupy pierwszej ze zmianami zwyrodnieniowo – wytwórczymi w odcinku szyjnym kręgosłupa podzielono z uwzględnieniem płci i w zależności od wieku, miejsca zamieszkania, przyczyny występowania dolegliwości, zgłaszanych objawów, zastosowanego leczenia oraz uzyskanych wyników leczenia.

Uzyskane dane wprowadzono do arkusza kalkulacyjnego Excel i obliczono wartości procentowe oddzielnie w stosunku do kobiet i mężczyzn. Do porównań stosowano test Chi – 2 i istotności statystyczne.

Uzyskane wyniki badań przedstawiła Doktorantka w formie tabel i rycin w sposób przejrzysty, oddzielnie dla każdego analizowanego roku.

W rozdziale zatytułowanym „Omówienie wyników” w sposób analityczny przedstawiła Autorka wyniki badań stosując zestawienia zbiorcze. Szczególną uwagę poświęciła Doktorantka analizie wyników badań uzyskanych w grupie pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowo – wytwórczymi odcinka szyjnego kręgosłupa we wszystkich aspektach Jej badań.

Z przeprowadzonych przez Doktorantkę badań retrospektywnej dokumentacji medycznej pacjentów wynika, że najczęściej na zmiany zwyrodnieniowo – wytwórcze odcinka szyjnego kręgosłupa chorują kobiety w wieku 41 – 70 lat zamieszkujące w miastach do 20 tysięcy mieszkańców, a u podłoża tych patologii w odcinku szyjnym kręgosłupa są zmiany organiczne. Do najczęściej zgłaszanych objawów zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych w odcinku szyjnym kręgosłupa należą bóle tego odcinka, zawroty głowy, niedosłuch oraz bóle głowy.

Analizując leczenie fizykoterapeutyczne w połączeniu z kinezyterapeutycznym stwierdziła Autorka, że były one głównym postępowaniem leczniczym w zmianach zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa.

Według danych uzyskanych przez Doktorantkę najczęściej stosowanymi metodami kinezyterapeutycznymi w leczeniu zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa były ćwiczenia: w odciążeniu kończyn górnych, PIR, indywidualne, równoważne ogólnieusprawniające, czynne wolne, samowspomagane kończyn górnych, w odciążeniu głowy.

Do głównych zabiegów fizykoterapeutycznych stosowanych w leczeniu zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa w badanej grupie osób należały masaże, TENS, SOLLUX, promieniowanie laserowe.

Z przeprowadzonych badań wynika również, że zastosowane postępowanie fizjoterapeutyczne u pacjentów przyniosło bardzo dobre wyniki w leczeniu zmian zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa w zbliżonym procencie we wszystkich analizowanych latach średnio od 90 do 77%.

W rozdziale zatytułowanym „Dyskusja” zawartym na 5 stronach Doktorantka poddała wnikliwej i przemyślanej analizie wyniki badań własnych i skonfrontowała je z aktualnymi danymi z piśmiennictwa. Ta część rozprawy świadczy o bardzo dobrym profesjonalnym przygotowaniu Autorki oraz o dużej dojrzałości naukowej.

Rozprawę kończy Doktorantka siedmioma wnioskami całkowicie odpowiadającymi celowi pracy. We wniosku pierwszym nieprecyzyjnym wydaje się być stwierdzenie że na zmiany zwyrodnieniowo – wytwórcze chorują częściej mieszkańcy miast do 20 tysięcy mieszkańców, brak jest bowiem analiz dotyczących mieszkańców większych miast. Z materiału wynika, że przeprowadzane analizy dotyczyły w znakomitej większości miejscowości poniżej 20 tys. mieszkańców.

Bibliografia zawiera 125 pozycji piśmiennictwa w przeważającej większości anglojęzycznych, przedstawionych w kolejności cytowania w tekście rozprawy, w 90% pochodzące z ostatniego dziesięciolecia.

W pracy spostrzegłem pojedyncze drobne niedociągnięcia stylistyczne i edytorskie w niczym nie umniejszające wysokiej wartości pracy, które przekazałem Doktorantce i mam nadzieję, że zostaną one uwzględnione podczas ostatecznej jej redakcji.

Przedstawiona mi do oceny praca doktorska mgr Renaty Sawickiej dowodzi osiągnięcia zamierzonego celu. Autorka wykazała się dużą wiedzą i umiejętnie ją wykorzystała zarówno w planowaniu jak i wykonywaniu badań oraz przy pisaniu dysertacji. Wyniki badań uzyskane przez Doktorantkę mają niewątpliwie dużą wartość poznawczą.


Autorka wykonała bardzo mozolną pracę analizując przeszło 6500 dokumentacji medycznej pacjentów na przestrzeni 5 lat co czyni wyniki bardziej miarodajnymi. Wyniki badań poszerzają wiedzę z zakresu fizjoterapii schorzeń zwyrodnieniowo – wytwórczych odcinka szyjnego kręgosłupa.

W podsumowaniu, uważam rozprawę doktorską mgr Renaty Sawickiej pt: „Retrospektywna ocena zachorowalności i wyników postępowania fizjoterapeutycznego pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowo – wytwórczymi odcinka szyjnego kręgosłupa” za podejmującą ciekawy i

praktyczny problem badawczy, prezentującą oryginalne wyniki, należycie opracowane i właściwie przedstawione.

Praca doktorska mgr Renaty Sawickiej spełnia wszystkie ustawowe wymagania stawiane tego typu dysertacjom, oceniam ją bardzo dobrze i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wojskowo – Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wniosek o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie jej Autorki do dalszych etapów przewodu.

Łódź, 15. 04. 2019 r.

  
prof. dr hab. n. med. Jan Błaszczyk